

genhetsförhållandena. målsman-skapet o. s. v. och nu har fru Broomé blivit kallad, icke som blott sakkunnig, utan som verklig ledamot och det torde vara första gången en kvinna i den egenskapen intar sin plats i lagberedningen.

Sedan kriget börjat har lagberedningens arbete, liksom så mycket annat, fått vila, och för fru Broomé har det säkert varit en ganska välkommen paus, då hon nu finner tid att sätta sig in i alla de lagfrågor som kräva en så vittomfattande och noggrann kännedom när man skall gå till den praktiska tillämpningen. Fru Broomé söker även att genom samarbete, med Fredrika-Bremer-Förbundets lagkommitté, av vilken hon är adjungerad ledamot, få klarhet i de frågor, som ha betydelse för äktenskapslagstiftningen. Denna Fredrika-Bremer-Förbundets lagkommitté föregicks av Föreningen för gift kvinnas äganderätt, den första större organisation inom landet som tillvaratog kvinnornas intressen. Den bestod inte bara av kvinnor, utan även av män, däribland flera framstående, och föreningen publicerade flera

småskrifter som nu utgöra ett högst värdefullt material.

Fru Broomé var även Stockholms kvinnliga rösträttsförenings första ordförande och som en egenhet kan omnämnas, att vad som i början av hennes arbete inom rösträtten påkallade hennes intresse var just frågan om kvinnornas kommunala rösträtt, som vid den tidpunkten befann sig i ett fullkomligt kaotiskt tillstånd. Fru Broomé gjorde en utredning om förhållandena och en enquête gjordes bland juristerna rörande gift kvinnas kommunala rösträtt och därmed sammanhängande frågor.

Fru Broomé anser att äktenskapslagarna i Sverige, sådana de nu föreligga, äro oerhört föråldrade och bristfälliga, och fastän under tidernas lopp flera reformförslag framkommit ha de alltid strandat på riksdagens ovilja att rubba familjerätten. Våra äktenskapslagar äro äldre till sin grund än de danska och norska, och kräva inte bara förbättringar och jämkningar, utan en fullkomlig omarbetning.

Vid ett besök i fru Broomés vakra och smakfulla hem, fick man

genom hennes skrivbord, belamrat som det var med lagböcker och juridiska avhandlingar, en svag aning om det oerhörda arbetet och det noggranna studium kännedomen om dessa invecklade frågor måste innebära, och där så många Synpunkter måste beaktas för att en för alla parter tillfredsställande lagstiftning må komma till stånd.

Fru Broomé beklagade sig över sin brist i juridisk hänseende. "Min enda juridiska merit," sade hon med ett godmodigt leende, "är att mina förfäder varit jurister, från far till son, ända sedan Göta Hovrätt stiftades", — och det torde vara en nog så god grund att bygga på, när man blivit utrustad med fru Broomés klara huvud och praktiska förstånd. Säkert är i varje fall att Sveriges kvinnor äro glada över att ett för dem så viktigt moment i lagstiftningen delvis blivit lagt i den kvinnas händer, som de känna ett så stort förtroende för.

Fru Broomé har sedan ungdomen varit livligt socialt intresserad, och under senare år har hon fått pröva på den lott, som blir alla dugliga kvinnors, att en stor del av den kommunala arbetsbör-

Jeanne Marie Roland.

—o—

IV.

Midt i September 1791 forlod Ægteparret Roland igen Paris, da hans Hverv som Deputeret i den lovgivende Forsamling var endt. Efteraaret tilbragte de i deres Hjem paa Landet, han optaget af sit Arbejde til Encyklopædien, hun af Hjemmets fredelige Sysler og den travle Vinhest. Men Tidens Gæring og Uro var engang brudt ind i deres fredelige Idyl og slap dem ikke; Hammerslagene fra den glødende Esse, hvor det nye Samfund tildannedes, genlød i deres Øren midt i den landlige Stilhed, — Paris sugede dem tilbage. Hen i December Maaned brød de op og boposatte sig atter i Hovedstadens Center, hvor deres girondinske Venner ikke tøvede med igen at flokke sig om dem.

Kongedømmet gik med rivende Hast sin Undergang i Møde. Forholdet mellem Kongen og den lovgivende Forsamling havde ikke ført til det Samarbejde, som paa begge Sider var ønsket, og i Foraaret 1792 begyndte

Ludvig d. 16. i sin Raadvildhed at tænke paa at omgive sig med Ministre, som kunde danne et virkeligt Bindeled mellem ham og Rigsdagen. Disse kunde imidlertid ikke søges blandt Medlemmer af Forsamlingen, da Loven forbød saadanne at indtræde i et Ministerium før 4 Aar efter Forsamlingens Ophør; de maatte derfor søges blandt Demokraterne udenfor denne.

En Aften modtog Madame Roland Besøg af Brissot, som spurgte hende, om hun mente, hendes Mand vilde indtræde i det paatænkte nye Ministerium.

Det kom hende egentlig ikke overraskende, hun vidste, at dette var paa Tale, men bad ham vente paa Svar. Svaret kom næste Dag: Roland var rede til at bringe Frankrigs Frihed det Offer af Tid og Kræfter, som den ham tiltænkte Post krævede. — D. 23. Marts bragte Chefen for det nye Ministerium, General Dumouriez, Roland Efterretningen om hans Udnævnelse til Indenrigsminister.

Rolands første Optræden ved Hofet i Tuilerierne blev for Tilhængerne af det gamle System en Skandale

af Rang. Han mødte i en kvækeragtig simpel Dragt med rund Hat og Baand i Skoene i Stedet for Spænder. Ceremonimesteren nærmede sig forskrækket Dumouriez og hviskede med et Sideblik paa Roland: „Jeg ber Dem, — han har ingen Spænder paa Skoen!“ Dumouriez trak paa Skulderen med et undertrykt Smil: „Ak, min Ven! — Alt er forbi!“

Madame Roland følte sig snart paa det dybeste skuffet af Tingenes Gang i det nye Ministerium. Hun indsaa med sit skarpe Blik snart, at Kongens Taktik nærmest gik ud paa at holde sig Ubehagelighederne fra Livet ved at trække Sagerne i Langdrag. „Statsraadet mindede mest om en Kafé, hvor man morede sig med at smaasludre,“ skriver hun i sine Erindringer. „Der førtes ingen Protokol over Forhandlingerne, der fandtes ingen Sekreter. Man skiltes efter 3—4 Timers Møde uden at have præsteret andet Arbejde end nogle Underskrifter, og dette gentog sig tre Gange om Ugen.“ „Det er jo en ren Ynk!“ kunde hun udbryde, naar Roland vendte hjem fra et saadant Statsraad, og hun spurgte ham, hvad der